Εἰκ. 3. Πλακόστρωτος ὁδὸς τῆς ἐπὶ τῆς νησίδος πόλεως Κλαζομενῶν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 13:16:24 EEST - 167.114.118.212

ἐνθάρρυνσιν, ἀπεκάλυψεν εἰς μῆκος ἑκατὸν πεντήκοντα περίπου μέτρων ὡραίαν πλακόστρωτον ὁδόν, σῴζουσαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν στερεὰν αὐτῆς πλακοστρωσίαν μετὰ ὡραίων λαξευτῶν ῥείθρων κατὰ τὸ ἕτερον αὐτῆς κράσπεδον καὶ πλειόνων παροδίων οἰκιῶν ἐν λειψάνοις κατὰ τὴν δυτικὴν αὐτῆς πλευράν. Ἡ ἐπίχωσις εἶναι ἐνιαχοῦ ὕψους 3,60, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ τὸ ἐπίπεδον τῆς ὁδοῦ εὑρέθη πλησιέστατα πρὸς τὴν σημερινὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ἐκεῖ ἔνθα οὐδεὶς ὑπώπτευε τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς. Ἄξιον προσοχῆς εἶναι, ὅτι ἔν τινι σημείῳ ἡ ἐργασία ἀπεκάλυψε καὶ διχασμὸν τῆς ὁδοῦ, ὅστις σαφῶς δεικνύει ὅτι εἴμεθα ἐν μέσῃ πόλει καὶ θέλει πολὺ βοηθήσει εἰς τὴν κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον πρόοδον τῆς ἐρεύνης. Τὸ πλάτος τῆς ὁδοῦ, ὅπως ἐκ τινων σημείων ἀσφαλῶς συνάγεται, δὲν ὑπερέβαινε τὰ τέσσαρα μέτρα, ἡ ὅλη δὲ αὐτῆς ὄψις ἀναμιμνήσκει τὴν ὁδοποιίαν ἄλλης γνωστοτάτης Μικρασιατικῆς πόλεως, τῆς Πριήνης, ἡ ὁποία διέσωσεν ἡμῖν ἄρτιον σχεδὸν τὸ σχέδιον Ἑλληνικῆς πόλεως τῶν μετ' Ἀλέξανδρον χρόνων. Εἰς τοὺς ὑστέρους δὲ ἀκριβῶς ἐκείνους χρόνους φαίνεται ὅτι ἀνήκει καὶ ἡ ὁδὸς τῶν Κλαζομενῶν. Οὐχὶ δὲ ἀσήμαντος χρονολογικὴ ἔνδειξις εἶναι, ἐκτὸς τῶν ὀστράκων Ἑλληνιστικῶν ἀγγείων καὶ νομισμάτων τῶν αὐτῶν χρόνων, καὶ λαμπρὸν ὄντως ψηφιδωτόν, τὸ ὁποῖον ἀκέραιον ἀπεκαλύφθη ἐντὸς διαμερίσματος μιᾶς τῶν παροδίων οἰκιῶν. Καὶ τὸ σχέδιον καὶ ἡ συμμετρία καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ κανονικότης τῆς ἐκτελέσεως ἀποτελοῦσι διὰ τὸ ψηφιδωτὸν χαρακτηριστικὰ πλεονεκτήματα καὶ γνωρίσματα τῆς περιόδου ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, τὰ ὁποῖα ἀξίως ἐξηκολούθησαν νὰ διαδίδωσιν ἔπειτα οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐντὸς στεφάνου πολυχρώμου παρίσταται ἡ Ἀμφιτρίτη καθημένη ἐπὶ ἱπποκάμπου, ζωηρῶς καλπάζοντος πρὸς ἀριστερὰ καὶ ἑλίσσοντος εἰς διπλοῦν κύκλον τὴν σφριγῶσαν οὐράν του· ἡ θεὰ φέρει σκῆπτρον, ὁ δὲ πέπλος αὐτῆς κολποῦται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν σχηματίζων οἱονεὶ πλαίσιον αὐτῆς. Ὁ στέφανος εἶναι ἐγγεγραμμένος ἐντὸς τετραγώνου, κατὰ τὰς γωνίας τοῦ ὁποίου παρίστανται πετόμενα τέσσαρα θαλάσσια πιθα-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 13:16:24 EEST - 167.114.118.212

Εἰκ. 4. Ψηφιωτὸν Ἀμφιτρίτης.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 13:16:24 EEST - 167.114.118.212

νώτατα πτηνά, λευκὰ μετ' ἐρυθρῶν τῶν ποδῶν καὶ τοῦ ῥάμφους.

Περὶ τὸ τετράγωνον τοῦτο εἶναι ἄλλη ζώνη μετὰ γρυπῶν καὶ ἀνθεμίων καὶ ἔπειτα ἄλλη μία ἔχουσα συνεχῆ σπειροειδῆ μαίανδρον, ὅστις πλαισιώνει τὴν ὅλην παράστασιν. Πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας, τῆς ὁποίας σῴζεται καλῶς τὸ μαρμάρινον κατώφλιον, ὑπάρχει προσκεκολλημένη αὐτοτελὴς παράστασις νεαρᾶς κόρης φερούσης πτέρυγας ψυχῆς, ἤτοι τῆς Ψυχῆς, προσπαθούσης νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τοῦ ἐκ δεξιῶν θέλοντος νὰ κεντήσῃ αὐτὴν διὰ δόρατος Ἔρωτος. Τὸ σύνολον περιέχεται ὑπὸ πλατέος λευκοῦ πλαισίου, ἡ δὲ ὅλη ψηφιδωτὴ ἐπιφάνεια ἔχει ἔκτασιν 20 περίπου τ. μ.

Περαιτέρω ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ ἀπεκαλύφθη διαμέρισμα ἄλλης οἰκίας εἰς βάθος 3,60 ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἔχον καὶ αὐτὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον μετὰ γεωμετρικῆς διακοσμήσεως πολυχρώμου, ἀλλ' οὐχὶ τῆς τελειότητος τοῦ πρώτου ψηφιδωτοῦ.

Καταλείπομεν τὴν σημαντικὴν ταύτην ἀποκάλυψιν τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Κλαζομενῶν, διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς νήσου, ὅπου ἤδη πρὸ 2 ἐτῶν εἶχον παρατηρήσει ἴχνη κτισμάτων καὶ ψηφιδωτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε κατὰ μέγα μέρος διαβρώσει ἡ θάλασσα. Ἡ ἐργασία δὲν ὑπῆρξε καὶ ἐνταῦθα ἀτυχής, ἀλλ' ἀπεκάλυψε μέγα οἰκοδόμημα μήκους μὲν 50 περίπου μέτρων, πλάτους δὲ 20 μ., ἔχοντος τὴν εἴσοδον ἐκ δυσμῶν, ἀνὰ μίαν δὲ μεγάλην κόγχην κατά τε τὰς μικρὰς πλευρὰς καὶ τὴν ἀπέναντι τῆς εἰσόδου στενήν. Ἡ φύσις τοῦ οἰκοδομήματος δὲν εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ καθορισθῇ, φαίνεται δ' ὅμως τοῦτο μᾶλλον ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου χαρακτῆρος. Παρ' ὅλην τὴν φθορὰν τὴν ὁποίαν ἔχει ὑποστῆ διὰ τῶν αἰώνων, τὰ περισωθέντα λείψανα εἶναι ἐπαρκεῖς μάρτυρες τῆς παρελθούσης πολυτελείας. Τὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει στενὴν λωρίδα διαμερίσματος βλέποντος πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἀπέναντι γραφικωτάτην ἀκτήν, ἔχει καὶ τοῦτο ὑποστῆ ἱκανὴν φθοράν, διεσώθη ὅμως ὑατοῦ μέρος ἐπαρκοῦν πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ συνόλου. Τὸ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
17/10/2023 13:16:24 EEST - 167.114.118.212